

Šv. Augustinas

Mano motina
Monika

Versta iš: Sant'Agostino, *Mia madre*,
Roma: Città Nuova Editrice, 1995.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Iš lotynų k. vertė
EUGENIJA ULČINAITĖ

Įvadą iš italų k. vertė
RAMUNĖ VASKELAITĖ

Viršelyje

© Città Nuova Ed., 1983

© Vertimas į lietuvių k., Eugenija Ulčinitė,
Ramunė Vaskelaitė, 2022

© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2022
www.katalikuleidiniai.lt

ISBN

Turinys

ĮVADAS.....	9
Iškalbingi Augustino veikalai.....	9
Šeima, kurioje augo Monika	13
Krikščioniškas auklėjimas.....	16
Jaunamartė	19
Patricijus	23
Pastangos ir aukojimasis remiant studijuojantį sūnų ...	25
Krikščioniškas auklėjimas ir krikšto atidėliojimas	26
Paveikus krikščioniškas auklėjimas	27
Pavyzdžio galia	28
Didysis Monikos uždavinys ir priemonės jam įgyvendinti.....	30
Vyskupas Ambraziejus.....	35
Monika ragino sūnų vesti.....	36
Adeodatas	40
Žmogaus sumanymai ir Dievo planai.....	43
Augustino atsivertimas ir Monikos džiaugsmas	45
Šeimininkė ir mokytoja	48
<i>Nunc dimittis</i>	50
Ekstazė Ostijoje	51
Mirtis ir laidotuvės.....	53
Šlovingasis kapas	54
Bibliografinės nuorodos	57

MANO MOTINA	58
Įžanga.....	59
Pirmas skyrius. MERGAITĖ	60
Griežtas auklėjimas 60; Vyno pomėgio vaikystėje įveikimas 61	
Antras skyrius. ŽMONA.....	64
Gera, kantri ir kilni su savo vyru 64; Širdinga mar- ti 65; Taikdarė 66; Palenkia prie tikėjimo savo vyrą ir yra visų tarnaitė 67	
Trečias skyrius. MOTINA	68
Rūpinimasis, kad vaikai gyventų krikščioniškai 68; Meilė sūnui Augustinui 68; Įskiepija jo širdyje ti- kėjimą ir įrašo į katechumenus 69; Augustinas įtraukia į save Jėzaus vardą su motinos pienu 70; Monika užkerta kelią neigiamai vyro įtakai auklė- jant Augustiną 71; Motinos auklėtas Augustinas vi- są gyvenimą tiki Dievą, Jėzų Kristų, Apvaizdą, po- mirtiniu gyvenimu 72; Atsivertimas buvo grįžimas prie vaikystėje įskiepyto tikėjimo 73; Augustino liga, noras būti pakrikštytam ir motinos rūpinimasis jo krikštu 73; Atidėtas krikštas 74; Motinos perspėji- mai 75; Rūpinimasis sūnaus mokslais 76; Po vyro mirties išlaiko studijuojantį sūnų 77	

Ketvirtas skyrius. GELBSTINTI MOTINA..... 78

Monika verkia ir meldžiasi, kad Augustinas atsivertų 78; Guodžiantis sapnas 79; Vyskupo pranašystė 80; Šalia sūnaus, kuris išvykdamas į Romą apgaule priverčia ją pasilikti Kartaginoje 82; Romoje Augustinas suserga. Nors motinos čia ir nėra, ji šalia jo su savo meile, malda ir raudomis 84; Atvyksta pas jį į Milaną 86; Augustinas praneša motinai, jog palieka manichėjus 87; Monika pamilsta vyskupą Ambraziejų 88; Milane Monika gyvena dievobaimingai, kaip anksčiau gyveno Afrikoje: uoliai lanko bažnyčią, pasninkauja 89; Ji neša prie kankinių kapų valgius bei gėrimus, tačiau, kai tik sužino, jog Ambraziejus tai daryti draudžia, šio papročio tuoj pat išsižada 90; Dalyvauja pakilimą išgyvenančios Milano bažnyčios veikloje 92; Ambraziejaus pagalba Augustino motinai 94; Monika reikalauja, kad sūnus vestų 95

Penktas skyrius. TRIUMFUOJANTI MOTINA..... 96

Ilgos ir dramatiškos kovos pabaiga 96; Augustinas praneša motinai savo sprendimą 98; Augustinas teigia, kad jo atsivertimą išmeldusi motina 99

Šeštas skyrius. MOKYTOJA 100

Kasciako kaimelyje su negausia draugija 100; Rūpestinga ir reikli šeimnininkė 101; Augustinas stengiasi

įtraukti ją į filosofines diskusijas 101; Monika teigia, jog tiesa yra sielos maistas 102; Apibrėžusi, kas yra tikroji laimė, ji sužavi ir nudžiugina Augustiną 103; Visų nuostabai pareiškia, jog laimės negali būti, jei trūksta išminties 104; Filosofus Akademikus vadina epileptikais 105; Daro išvadą, jog tik tikėjimas, viltis ir meilė gali vesti į laimingą gyvenimą 106; Augustinas sako mokėsis iš Monikos „išminties meilės“ 107; ...ir sakosi, jog prie savojo tikslo, kurį yra pasiekęs, t. y. prie išminties, jis priartėjo tik per savo motinos maldas 110; Motina ir Dievo tarnų tarnaitė 112

Septintas skyrius. MISTIKA 113

Regėjimai 113; Ekstazė Ostijoje 114; Noras mirti 117; Visiškai nebijo mirti toli nuo savo gimtojo miesto 117

Aštuntas skyrius. MIRTIS IR LAIDOTUVĖS 120

Devintas skyrius. PABAIGOS ŽODIS 124

Dešimtas skyrius. AUGUSTINAS APGINA SAVO MOTINOS ATMINIMĄ 126

Trečias skyrius

MOTINA

Rūpinimasis, kad vaikai gyventų krikščioniškai

[Augustinas trumpai apibūdina tas motinos dorybes, kurios buvo būdingos jai kaip merginai, kaip moteriai ir kaip motinai, ypač pabrėždamas jos rūpinimąsi, kad vaikai gyventų krikščioniškai.]

Ji teturėjo vieną vyrą, gerbė savo tėvus, prižiūrėjo savo namus, stengdavosi dirbti visokį gerą darbą (plg. 1 Tim 5, 9–10). Ji auklėjo savo sūnus kankindamosi, lyg iš naujo juos gimdytų, kai pastebėdavo, kad jie tolsta nuo Tavęs.

(*Confessiones*, 9, 9, 22)

Meilė sūnui Augustinui

[Aptardamas ryšį tarp gyvųjų ir mirusiųjų, Augustinas prisimena savo motinos meilę – švelnią ir rūpestingą meilę, neleidusią jai matyti sūnaus liūdint.]

Jeigu mirusiųjų sielos dalyvautų gyvųjų reikaluose ir pačios kartais, kai jas matome, bendrautų su mumis sapnuose¹, tai (nekalbėsiu apie kitus) manęs mano doroji motina nepaliktų nė vieną naktį; juk sekė paskui mane per žemes ir jūras, kad su manimi gyventų. Negali būti, kad ji tapo žiauri dėl laimingesnio gyvenimo ir kad, sunkumui prislėgus mano širdį, nepaguostų nuliūdusio sūnaus, kurį vienintelį mylėjo, kurio niekada nenorėjo matyti nuliūdusio.²

(*De cura pro mortuis gerenda*, 16)

Įskiepija jo širdyje tikėjimą ir įrašo į katechumenus

[Mažas Augustinas nebuvo pakrikštytas, o tik įrašytas į katechumenus. Šio įrašymo ritualo dalis buvo peržegnojimas ir pabarstymas druska.]

Dar vaikas būdamas, išgirdau apie amžinąjį gyvenimą, pažadėtą mums mūsų Viešpaties Dievo, nuolankiai nužengusio prieš mus. Buvau žymimas

¹ Čia turima omeny ne gyvųjų maldos už mirusiųosius, kurios Bažnyčios buvo praktikuojamos ir kurias Augustinas šitame pačiame veikalė skatina, ar mirusiųjų maldos už gyvuosius – čia kalba apie jutiminį vienų ir kitų ryšį. Kūrinys didžiai žmogiškas – Augustinas taip dažnai ir tiek daug galvodavo apie savo motiną, jog kartais išvysdavo ją sapnuose.

² Kai Augustinas rašė veikalą *La cura per i morti* (421 m.), jį slėgė darbo rūpesčiai ir labai skaudino nesutarimai su pelagijonais.

Jo kryžiaus ženklui ir pasūdytas Jo druska, vos tik išėjau iš savo motinos įsčių, motinos, kuri labai pasitikėjo Tavimi.

(*Confessiones*, 1, 11, 17)

Augustinas įtraukia į save Jėzaus vardą su motinos pienu

[Rašydamas apie tą nepaprastą poveikį, kurį jam padarė Cicerono veikalai, paskatinę užsiimti filosofija, Augustinas užsimena, jog joks kitas veikalas, kuriame nebuvo minimas Jėzaus vardas (meilė jam įdėta į *širdį jo motinos*), kad ir koks žavus ar talentingai parašytas būtų buvęs, iki galo jo nepavergdavo.]

Šita knyga [Cicerono *Hortenzijus*] pakeitė mano būseną, pakeitė mano maldas ir nukreipė jas link Tavęs, Viešpatie; ji permainė mano norus ir mano troškimus. Man staiga tapo bevertės visos mano tuščios viltys: neįtikėtinau užsidegusia širdimi aš troškau nemirtingos išminties ir ėmiau kilti, kad grįžčiau prie Tavęs.

(*Confessiones*, 3, 4, 7)

Kaip aš degiau, mano Dieve, kaip aš degiau troškimu nuskrusti nuo viso, kas žemiška, pas Tave. Aš nežinojau, ką Tu darai su manimi.

(*Confessiones*, 3, 4, 8)

Mano įkarštį slopino tik tai, kad ten nebuvo minimas Kristaus vardas, o šitą vardą, Viešpatie, mano Išganytojo, Tavo sūnaus vardą, dėl Tavo gailėstingumo aš įtraukiau į save kartu su motinos pienu; jis buvo giliai mano vaikiškoje širdyje paslėptas, ir visi kūriniai, kuriuose nebuvo minimas šitas vardas, nors ir kokie meniški, nudailinti ir teisingi, manęs nepagaudavo.

(*Confessiones*, 3, 4, 8)

Monika užkerta kelią neigiamai vyro įtakai auklėjant Augustiną

Taigi jau tikėjau, ir tikėjo mano motina, ir visi namiškiai, išskyrus tėvą, tačiau jis neįveikė manyje pamaldžių mano motinos pamokymų ir nesugriovė tikėjimo į Kristų, kurio jis dar netikėjo. Motina pasistengė, kad Tu, mano Dieve, būtum mano tėvas, o ne jis, ir Tu jai padėjai įveikti vyrą, kuriam, būdama geresnė už jį, pakludavo, kadangi buvo klusni Tau, liepiančiam taip daryti.

(*Confessiones*, 1, 11, 17)

Motinos auklėtas Augustinas visą gyvenimą tiki Dievą, Jėzų Kristų, Apvaizdą, pomirtiniu gyvenimu

<...> jokie klastingi ir aštrūs klausimai, kuriuos perskaičiau daugybėje tarpusavyje besiginčijančių filosofų knygų, nepajėgė net ir trumpam pašalinti iš mano širdies tikėjimo, jog Tu esi ir tvarkai visus žmonių reikalus, nors ir nežinojau, kas Tu esi.

Aš kartais tikėjau stipriau, kartais silpniau, tačiau visada tikėjau, jog Tu esi ir rūpiniesi mumis.

(Confessiones, 6, 5, 7–8)

Tau garbė, Tau šlovė, gailestingumo šaltini! Aš dariausi vis vargingesnis, o Tu vis labiau prie manęs artėjai. Jau artėjo Tavo dešinė, pasirengusi išplėsti mane iš purvo ir nuplauti, bet aš to nežinojau. Nuo kritimo vis giliau į kūniškų geismų sūkurį mane sulaukydavo tiktai mirties ir būsimo Tavo teismo baimė, kuri, nors ir kaip kaitaliojosi mano nuomonė, niekada manęs nepalikdavo.

Su savo draugais Alipijumi ir Nebridijumi aš svars-tydavau apie gėrio ir blogio ribas; būčiau atidavęs pirmenybę savo širdyje Epikūriui, jeigu nebūčiau tikėjęs, jog siela ir po mirties toliau gyvena ir jai atlyginama pagal nuopelnus, kuo Epikūras nenorėjo tikėti.

(Confessiones, 6, 16, 26)